

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך ל, תשלי"ט

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

התורה, שכן גם התורה מצד אחד היא משמשת ככלי זין להילחם
כנגד יצר הרע, ומצד שני היא דומה לאש (דברים לג, ב; ירמיה
כג, כט) ולאור (משלי ו, כג).

א ס ף מ א ל י

ל"מקראות ומאמרות באיגרות שד"רים"

(מאת פרופ' י' רצהבי "לשוננו לעם" רפ"ז-רפ"ח)*

3. בְּמִדְבַּר קְדָמוֹת—דִּיבּוּר קוּדֵם, מִכְתָּב קוּדֵם.
יְסוּדוֹ בְּדִבְרֵי ב', כו. אֲבָל יֵשׁ לְזִכּוֹר, שֶׁהַמְלָה מְדַבֵּר נִמְצָאת
בְּמִקְרָא בַּהוֹרָאת דִּיבּוּר: "וּמִדְּבַר יְהוָה נִאוּהוּ (שִׁיהִי"ש ד, ג)".
9. אֲגִרַת פֶּת מַחְלָת — אִיגְרַת צֶעַר וְנִכְאִים.
יְסוּד־הַצִּירוּף בְּשֵׁם־עֵצִים פְּרִטִי — פְּפִי שְׂצִיִן הַמַּחְבֵּר — וְגַם
בְּפִסּוּק "תּוֹחַלַת מִמְּשָׁכָה מִחֵלָה לֵב (מְשָׁלִי יג, יב)".
יֵשׁ לְשִׁים לֵב לְמוֹבָאָה: "וְעַתָּה הֵטוּ אוֹזְנֵכֶם לְדַבְּרֵי אִגְרַת בַּת
מַחְלַת לֵב" — בַּהֲשִׁנְאָה לְמִקּוֹר הַמִּקְרָאִי: בְּמִקְרָא —
מַחְלָה בַּה"א בְּסוּפָהּ הִיא פּוֹעֵל בְּבִינּוֹנֵי הַפְּעִיל בַּהוֹרָאת
גְּרִימָה; בְּפִיטוּי שְׂבִאיגְרַת: מַחְלַת בְּתִי"ו בְּסוּפָהּ הִיא חֶלֶק שֶׁל
צִירוּף שְׂמָנִי (מַחְלַת — נִסְמַךְ לְסוּמַךְ לֵב).
12. עוֹמֵד בְּעֵוֹרָה — מוֹשִׁיט סִיּוּעַ וְעֹזְרָה.
הַשּׁוּה סֹדֵר הָעֵבֹדָה שֶׁל יוֹהֵכ"פ: "וְהַפְּהָנִים וְהָעֵם הָעוֹמְדִים

* [בינתיים יצא ספרו של י' רצהבי "אוצר לשון הקודש שלבני תימן".

ובו שפע עצום של צירופים מעין אלה.]

בעזרה כשהיו שומעים...". פאן העזרה היא חלק של המקדש.

19. אַמַת מְאָרֶשׁ תְּצַמַח — דִּיבוֹר שֶׁל אִמַת.

ע"ד הפתוב "אמת מארץ תצמח (תהלים פה, יב)". שם-עצם משורש ארש מצוי במקרא בלשון נקבה: "וְאַרְשֶׁת שִׁפְתָיו בִּל מִנְעַת (שם כא, ג)" במשמע דִּיבוֹר.

וכבר פייט הקליר אַרְשׁ בַּהוֹרֵאת בִּיטוּי, אַרְשֶׁת: "בְּאַרְשׁ נִיב וְלִשׁוֹן (אַרְשָׁה, תְּפִילַת טל)".

22. קִצְרָנוּ בְּאֵמֶר — קִיצְרָנוּ בְּדַבְרִים.

ע"ד קצירת-העומר במשנה (מגילה ו, ב) — כפי שציין המחבר, אך גם בהסתמך על אֵמֶר במקרא בהוראת אמירה, דִּיבוֹר — כמו "יום ליום יביע אֵמֶר (תה' יט, ב)". ומצוי הביטוי "בקצירת האומר" (הזו — "היושבת בגנים" עמ' 146; מלצר — "אור זרוע" עמ' 200; טביב "פערער בערבה", עמ' 138) "ובלשון של איגרות לא רק של בני תימן].

27. וְלִהְיֶיעַ מִתֵּן דָּמִים — לִמְסוֹר פֶּסֶף הַתְּרוּמוֹת.

ע"ד הפתוב "ומן הדם יתן על קרנות המזבח (ויק' ד, יח)". ומן הראוי לציין שני מקורות נוספים:

א. בלשון המקרא — "ולקחתם אגדת אזוב

וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף (שמות יב, כב)".

ב. בלשון חכמים — "מתן דמים (גמרא ראש

השנה כח ע"ב, זבחים לז ע"א)" בהוראת זריקת הדם ע"ג המזבח. פאן יש שימוש בצירוף השמני מתן דמים ללא הפועל נגע בהפעיל.